

افشاریه

اقدامات داخلی نادر شاه

- اقدامات و عملکردهای داخلی نادر شاه افشار در دوران زمامداریش
- 1- دعوت از نمایندگان اعیان ، روسای ایران ، روحانیون ، بزرگان و حکام ولایات در دشت مغان جهت برگزاری مراسم تاجگذاری .
 - 2- طرفداری و حمایت اشخاص صاحب نفوذی چون طهماسب قلی خان جلایر و میرزا زکی و ملا علمی اکبر سبب گرایش و پیوستن مردم به نادر شاه و قبول اطاعت از وی گردید .
 - 3- نادر پس از آنکه اراده مردم را بر انتخاب خود مناسب دید با طرح چند شرط و مسئولیت حکومت خود را اعلام کرد .
 - 4- این که ایرانیان از اعمال سبب د رخص که بوسیله شاه اسماعیل اول صفوی اعلام گردیده بود ، دست بکشند .
 - 5- به پیروی از تعالیم امام جعفر صادق علیه السلام آیین جعفری را به عنوان رکن پنجم اسلام بپذیرند .
 - 6- ایرانیان از طرفداری خاندان صفوی دست بردارند .
 - 7- سلطنت و خاندان نادر موروثی باشد .
 - 8- قبول اصول مذهب جعفری و اختصاص رکن جدیدی در مکه به شیعیان و اعزام اسیر الحاج به آنجا از شرایط برقراری روابط ایران و عثمانی گردید

شاخصه های مهم سلسله افشار

- اگر چه سلسله افشار عمر بسیار کوتاهی داشت اما از چند نظر حائز اهمیت بود .
- 1- با سقوط امپراطوری بزرگ صفویه سلسله افشار توانست بار دیگر قدرت از دست رفته ایران را احیا کند .
 - 2- دوران زمامداری نادر گر چه سرشار از آشوب قیام بود ، اما دلیریها و رشادتهای نادر باعث شد که نظم امنیت موقتی خیلی کوتاه بر کشور حاکم شود .
 - 3- در این دوران بر اثر رشادتهای و جسارتتهای نادر کشور ایران از نظر وسعت به مرزهای طبیعی و باستانی خود رسید .
 - 4- دوران حکومت سلسله افشار عموماً و زمامداری نادر خصوصاً ، همواره دوره درگیری و نبرد با عثمانیها بود که عموماً با پیروزی نادر تمام شد .
 - 5- در این دوره نظم اداری و حکومتی ادامه سیستم دیوانسالاری صفویان است.
 - 6- این دوره از جهت مذهبی ، و خصوصاً تسامح و تساهل مذهبی نادر حائز اهمیت است .
 - 7- از آنجائیکه حکومت نادر به شمشیر شکل گرفت ، ارتش در این دوره جایگاه مهمی داشت .
 - 8- در این دوره نظام اقتصادی و کشاورزی ایران به شکل خاصی رشد می کند.

دوران حکومت افشاریه بعدها زندیه از جهت مناسبات خارجی ، ادوار مهمی در ایران به حساب می آیند

مراحل مختلف حکومت افشاریان

از میان رفتن قدرت مرکزی ایران ، کشور را درحالتی از ناپسامانی و هرج و مرج کامل فرو برده بود مدعیان مختلف حکومت ، در نواحی مختلف ، سعی داشتند به گرد آوردن طرفدارانی حکومتی محلی تشکیل دهند ، یعنی از مدعیان ، از اواخر دوره صفویه شروع به تشکیل حکومت محلی ، برای خود کرده بودند. فشارها و قتل غارتتهای افغان در نواحی مرکزی سبب بالا گرفتن نارضیاتی در میان مردم شد ، همچنین

عدم توانایی و کار آمدی حاکمان یاغی افغان در امر حکومت و دولت ناملایمات بسیاری را از سوی مردم به وجود می آورد این نکته یعنی شورشها و قیامهای داخلی هجوم و تجاوز دشمنان خارجی را به مرزهای کشور فراهم می کرد از طریق لطمات جبران ناپذیر به هیثیت سیاسی دولت و ملت ایران وارد می شد .

در این زمان تنها یک سردار نیرومند و دلیر بود که می توانست با رشادتهای جسارتهاى خود به این اوضاع آشفته پایان بخشد و بار دیگر امپراطوری از دست رفته ایران را تجدید کند . اگر چه این سردار قوی خیلی زود خانه خود ساخته را خراب کرد . اما ورود او به صحنه تاریخ نه تنها کشور ایران را از دست یاغیان افغان نجات داد بلکه با ظهور حکومتهاى بعد از وی دوران سلطه اجنبی بر ایران خاتمه یافت .

مراحل مختلف حکومت سیاسی افشاریه :

برای شناخت حکومت افشاریه آنرا باید که سه مرحله یا دوره تقسیم کرد :

- 1- از سقوط صفویان تا تاجگذاری نادر (1135 - 1148 ه) { زمینه های شکل گیری }
- 2- عصر زمامداری نادر یا عهد ثبیت و استواری و شکوه و اوج سلسله افشاریه (1148 - 1159 ه .)
- 3- دوره جانشینان نادر یا فروپاشی و افول سلسله افشاریه (1159 - 1160)

مرحله اول افشاریه

مقدمه

با تسلیم اصفهان در روز یازدهم محرم سال 1135 عمر سلسله ای که بیش از دو قرن زمام جامعه ایرانی را در اختیار داشت به سر آمد محمود غلزایی بر اریکه قدرت نشست . از میان رفتن حکومت مقتدر مرکزی واقعه دردناکی بود که مردم ایران را دچار اضطراب کرد و بحرانی عمیق و گسترده در سطح مملکت پدید آورد . خصوصا اینکه ساز و کارهای عمده حکومت ایران عصر صفوی همواره مواجهه با دو عامل نیرومند درونی بیرونی بوده و با فروپاشی حکومت مرکزی مقتدر مطامع همسایگان زورمند و متجاوز در چهار سوی مرزها تحریک شد .

عصیانگران افغانی از روش مملکتداری غافل بودند ، با اینکه به سبب اوضاع ناآرام و ضعف وسستی که در ایران به وجود آمده بود . عدم توان کافی و درک درست آنها از شیوه حکومتداری سبب شده که نتوانند حکومت نیرومندی را در ایران تشکیل دهند

به همین دلیل پس از سقوط صفویه ، ایران که توان یک حاکم بی تدبیر بیگانه را بر خود نداشت ، صحنه ناآرامیها و ناملایمات بسیاری گردید . شورشهای متعدد داخلی و قیامهای مردان گروههای مختلفی که به هواداری از دفاع کشور و تشکیل حکومت متمرکز ، در مناطق مختلف کشور روی داد پای دشمنان ایران را همیشه در انتظار تعرض به مرزهای ایران بودند فراهم کرد .

به طور کلی بررسی حوادث سیزده ساله یعنی از سسقوط اصفهان 1135 تا سال تاجگذاری نادر شاه به سال 1148 را که سرشار از بحرانهای متعددی باشد را باید در دو بخش داخلی و خارجی تبیین کرد

جنبه های مرتبط با این مرحله :

أ. بحرانهای داخلی قبل از روی کار آمدن نادر و حوادث ناشی از آن (1135-1148)

اغتشاشهایی که بلا فاصله پس از سقوط صفویان در بسیاری از نقاط ایران به وجود آمد اگر چه مصائب و فلاکتهای زیادی را برای توده اجتماعی به بار آورد ، اما در یک جزر و مد طولانی به روی کار آمدن سلسله کم دوام اما قدرتمند افشاریه منجر گردید . در این جا به ذکر قیامها و شورشهایی می پردازیم که با سرکوبی این قیامها توسط نادر قلی بیگ سلسله افشاریه تشکیل شد .

a. قیام سید احمد

b. قیام ملک محمود سیستانی

c. اشرف افغان - تهماسب میرزا دوم

ب. بحرانهای خارجی قبل از روی کار آمدن نادر.

ایران پس از عصر صفوی ناملايمات بسياري را متحمل شد . شور شها و قيامهاي خونين داخلي پاي دشمنان خارجي را به مرزهاي ايران باز كرد . در اين زان علاوه بر نگرانيهاي نادر از مرزهاي غربي و هجوم دولت عثماني ، عنصر ثالثي نيز به عرصه تجاوزات مرزهاي ايران اضافه شد و آن دولت روسيه بود . در اين جا ما ابتدا به نحوه درگيريهاي نادر قلي بيگ با عثمانيها مي پردازيم ، سپس به جريان آغاز تجاوزات روسهاي در شمال و سواحل دريای خزر مي پردازيم .

a. ناآرامیها خارجی پس از عصر صفوی ناشی از تجاوزات عثمانیها در مرزهای غربی
b. آغاز توسعه طلبی روسها در مرزهای ایران قبل از تشکیل سلسله افشاریه

قيام سيد احمد

غلبه افغانان سني مذهب براي مردمی که مذهبی شديد داشتند تحمل ناپذير بود . بی کفایتی محمود افغان و پسرش اشرف افغان راه را برای مبارزه کسانی که رشادتی در خود می دیدند فراهم کرد . از جمله این مبارزان سيد احمد ، از نوادگان ميرزا داود ، که متولی آستان قدس بود می باشد .

1. سيد احمد ابتدا به هواداری از تهماسب دوم برخاست ، اما چون وی را ناتوان و عیاش دید خود در صدد قبضه قدرت برآمد .
2. وی قيام خود را از اصفهان شروع کرد ، برای تدارک پشتيبان به فارس ، کرمان رفت و پس از درگيريا به حاکم محمد در شیراز توانست نیرویهايی گرد خود جمع کند
3. اما سرانجام ، عدم حمایت تهماسب دوم صفوی از وی و وفادار نبودن پیروانش به وی و همچنین ریشه دار نشدن قيامش در میان مردم و شکستهايی که سيد احمد از طرف سرداران افغان در سیستان و کرمان ، مرتکب شد . سرانجام موجب شکست قيامش گردید .
4. اشرف افغان پس از دستگیری سيد احمد وی را به اصفهان کشاند و گردن زد (1140)

قيام ملك محمود سيستاني

- 1- شورش ملك محمود سيستاني در اواخر دوران آشوب صفويه روی داد.
- 2- اين شورش که د رسال 1133 اتفاق افتاد و به سال 1139 سرکوب شد حاکی از یک نوع بی اعتنائی به دستگاه حکومت صفوی و ادعای تشکیل قدرت جديد بود .
- 3- با سقوط صفویان و ناآرامیهاي پس از آن داعیه جهانگیری ملك محمود افزایش یافت .
- 4- او ابتدا نیشابور را تصرف کرد و در مشهد تاج پادشاهی بر سر نهاد و سکه به نام خود زد و رسماً جلوس کرد .
- 5- پس از این اعمال ، در صدد مطیع کردن امرای دور و نزدیک خود برآمد و در این زمان به نادر قلی بیگ آشنا شد.
- 6- در ابتدا میان ملك محمود و نادر دوستی و همکاری به وجود آمد اما دیری نگذشت که این دوستی به دشمنی بدل شد و سبب سقوط ملك محمود گردید.
- 7- تهماسب ميرزا صفوی که در این زمان در صدد جمع آوری سپاه و ضبط مروثی بود با کمک حامیان جدیدش از جمله فتحلیشاه قاجار و نادر قلی خان افشار به مشهد لشکر کشید .
- 8- در این لشکر کشی بود که نادر جهت فراهم کردن زمینه استقلال خود ، رقیب خود فتحلیشاه را کشت و با رشادتی که از خود نشان داد ملك محمود را شکست داد

اشرف افغان

چون به نقش مدعیان کوچک داخلی در روزگار درخشش نادر افشار اشاره کردیم جا دارد به احوال اشرف افغان که مدعی اساسی و عمده حکومت پس از فوت محمود افغان بود بپردازیم .

1- اشرف افغان پس از محمود قدرت را به دست گرفت

- 2- اشرف افغان ابتدا کوشید اعتماد عامه مردم ایران به ویژه اصفهان را به نحوی به خود جلب کند تا به حکومت او راضی شوند و او را جانشین صفویان قلمداد کنند.
- 3- او تدبیری اندیشید که با تهماسب میرزا ملاقات کند و با نیرنگی که او را معدوم کند .
- 4- اما کمک عده ای از رجال و بزرگان ایران ، باعث نجات تهماسب میرزا گردید و وی به مازندران گریخت .
- 5- اوضاع ایران در این زمان سخت چشمگیر است ، افغانان در قسمت شرقی و مرکز حکومت می کنند ، تهماسب میرزا در مازنداران به انتظار قوای کمکی از هر طرف نشسته و عثمانیها نیز غرب و شمال غرب را تصرف کرده اند .
- 6- در این زمان اشرف افغان از دولت عثمانی خواست نیروهای خود را از غرب ایران خارج کند و همچنین به سنی مذهب افغانی برای سرکوب شورشیان در داخل ایران کمک کنند .
- 7- در با عثمانی پیشنهاد وی را نپذیرفت و سرانجام مخاصمات میان ترکهای و افغانها به سال 1139 در شمال غرب ایران شروع شد و در نهایت منجر به جنگ میان دو گروه گردید .
- 8- در این نبرد چون سپاهیان ایرانی به فرماندهی سردار خود یعنی نادر قلی ، چون ضعف نیروهای اشرف افغان را مشاهده کردند وارد نبرد با عثمانیها شدند
- 9- در این نبرد نادر قلی و سپاهیانش نه تنها نیروهای عثمانی را عقب راندد بلکه تعدادی از توپهای افغانان را نیز متصرف شدند
- 10- اشرف افغان که خود را در مقابل سردار ایران ناتوان دید از اصفهان به شیراز گریخت .
- 11- نبرد خونینی میان دو سردار در زرگان در گرفت که با پیروزی نادر منجر شد .
- 12- بعد از این پیروزی اشرف افغان به قندهار گریخت و باقیمانده پیروانش به نادر پیوستند

شاه تهماسب دوم

- برای اطلاع یافتن از نحوه قدرت گیری نادر قلی ابتدا باید که به شناخت تهماسب میرزا دوم پرداخت زیرا که بسیاری از تلاشهای اولیه نادر به گرد او چرخید و او بود که دست نادر را گرفت و به عرصه تاریخ کشانید.
- 1- تهماسب میرزا از آخرین بازماندگان صفوی بود که پس از سقوط آن دولت در صدد قدرت یابی مجدد بود .
 - 2- تهماسب میرزا از حمله افغانان جان سالم به در برده بود و به قزوین گریخته بود .
3- توانست با کمک بسیاری از وفاداران به حکومت صفویه سپاهی تشکیل دهد حتی ادعای پادشاهی کرد و به تخت پادشاهی نشست .
 - 4- در این زمان روسها از نآرامیها و آشوبهای داخلی ایران استفاده کرده قسمتهایی از سواحل شمال ایران و دریای خزر را تصرف کردند .
 - 5- دولت عثمانی برای اینکه از تصرف شمال ایران به دست رقیب خود ، روسها ، جلوگیری کند به تهماسب میرزای آواره اعلام جنگ داد .
 - 6- با پیشروی ترکان به غرب و آذربایجان تهما سب و دشت زده به تهران و از تهران به مازندران و استرآباد گریخت .
 - 7- در مازندران بود که به طور غیر مترقبه با فتحعلیخان قاجار ، سردودمان قبیله قاجار آشنا شد و از وی تقاضای کمک کرد .
 - 8- در این زمان چون تهماسب میرزا برای اولین بار خواست قدرت از خود رشادت نشان دهد ، با همراهی نیروی فتحعلیخان قاجار جهت سرکوبی ملک محمود عازم خراسان شدند .
 - 9- در خلال این سفر ، نادر قلی بیگ که صاحب نیروی کافی و مشهور به دلاوری در میان قبایل خود بود بدو پیوست .
 - 10- نادر قلی در این زمان چون سردار دیگر تهماسب میرزا نیرومند دید ، برای اینکه از دغدغه های آینده آسوده باشد وی را با نیرنگی سرکوب کرد .
 - 11- نادر پس از میان برداشتن رقیب خود ، شاه را (تهماسب میرزا) را متقاعد کرد که زمام امور را کاملاً به دست وی بسپارد (این پیشنهاد با توجه به ضعف روحی تهماسب میرزا طبعاً مقبول واقع شد)
 - 12- نادر توانست به سال 1139 پس از یک محاصره کوتاه مدت ملک محمود را شکست داد مشهد را به

- تصرف خود در آورد .
- 13- از این زمان 1139 تا پایان کار تهماسب میرزا 1145 نارضایتی و مبارزه میان طرفداران تهماسب و نادر شروع شد (زیرا وزیران تهماسب خیلی زود از مطامع خود پسندانه و سودجویانه نادر مطلع شدند) .
- 14- نادر پس از تسخیر مشهد به سرکوبی فتنه گران خراسان که به تحریک تهماسب علیه او طغیان می کردند پرداخت .
- 15- در این زمان اشرف افغان که از حریف نیرومند مطلع شد در صدد سرکوبش برآمد .
- 16- همچنانکه ذکر شد نادر طی نبرد در مهماندوست دامغان و سردره خوار و نهایتاً مورچه خورت اصفهان اشرف را منحزم کرد .
- 17- در این زمان تهماسب میرزا به هوار نادر در تهران به سر می برد و طبق تعهدی ناگزیر مناطق خراسان ، کرمان و مازندران با به رسم تیول در اختیار نادر گذاشته بود .
- 18- در این زمان نادر توانست به طور کامل غائله افغانان پایان بخشد و تمامی مناطق جنوب را تصرف کند .
- 19- تهماسب از پیشرفت‌های نادر خشنود شد ، خلعت و تاجی گرانبها و فرمان حکومت‌های خراسان ، گرگان ، مازندران ، سیستان ، کرمان ، بلوچستان برای وی فرستاد.
- 20- نادر توانست پس از سرکوبی افغانان تمامی نقاط غرب و شمال غرب که توسط ترکان تصرف شده بود به تصرف خود در آورد .
- 21- دربار صفوی که با کمک سردار نیرومندی ، اینکه زرق و برق خود را بازیافته بود در صدد برآمد که هم برای اینکه خود را از نفوذ نادر بیرون آورد و هم ابهت خود را به نمایش گذارد ، جنگ با عثمانیها را از سر گیرد .
- 22- متعاقب این عمل جنگی میان تهماسب میرزا و عثمانیها درگرفت به شکست تهماسب میرزا شد و تمامی سرزمینهای غربی و شمال غربیک که نادر از عثمانیهای پس گرفته بود بار دیگر به تصرف آنها در آمد .
- 23- شکست تهماسب میرزا از ترکان و معاهده صلحی که میان آنها منعقد شد نادر را سخت عصبانی کرد و این صلح تحمیلی را نپذیرفت .
- 24- این اقدام تهماسب میرزا سبب خلع وی از پادشاهی و به قدرت گرفتن نادر منتهی شد

بحران های خارجی در عصر نادر

- ایران پس از عصر صفوی ناملازمات بسیاری را متحمل شد . شور شها و قیامهای خونین داخلی پای دشمنان خارجی را به مرزهای ایران باز کرد . در این زمان علاوه بر نگرانیهای نادر از مرزهای غربی و هجوم دولت عثمانی ، عنصر ثالثی نیز به عرصه تجاوزات مرزهای ایران اضافه شد و آن دولت روسیه بود . در این جا ما ابتدا به نحوه درگیریهای نادر قلی بیگ با عثمانیها می پردازیم ، سپس به جریان آغاز تجاوزات روسهای در شمال و سواحل دریای خزر می پردازیم .
- الف : ناآرامیهای خارجی پس از عصر صفوی ناشی از تجاوزات عثمانیها در مرزهای غربی
- 1- دولت عثمانی از دوران صفویان همواره مرزهای غربی و شمال غربی ایران را تجاوز قرار میداد .
- 2- با سقوط سلسله صفویه و عدم حکومت مرکزی عثمانیها کلیه نواحی غرب و شمال غرب یعنی آذربایجان ، همدان ، کرمانشاه را تصرف کردند .
- 3- در این زمان نادر قلی بیگ توانسته بود رقبای داخلی خود را سرکوب کند با سپاه قبیله ای نیرومندی که در اختیار داشت تجاوزات عثمانیها را سرکوب کرد .
- 4- رقابت میان دولت عثمانی و دولت تازه وارد روسیه در مرزهای شمالی ایران به نادر د ر عقب راندن هر دو رقیب کمک کرد

ب: آغاز توسعه طلبی روسها در مرزهای ایران قبل از تشکیل سلسله افشاریه

- 1- سقوط سلسله صفویه در ایران همزمان بود با ظهور امپراطور بزرگ روس یعنی پتر کبیر .
- 2- سیاستهای توسعه طلبانه پتر کبیر در جهت دست یافتن به آبهای گرم ، روسهای را به فکر مداخله در دریای خزر هموار کردند .
- 3- عدم حکومت مقتدر د رایران و آشوبهای داخلی راه نفوذ روسها رابه مرزهای شمالی سواحل دریای

خزر هموار کرد .

4- در این زمان میان روسها و عثمانیها تصرف در نواحی شمال و غربی و غرب ایران منازعاتی به وجود آمد .

5- اگر چه روسها سعی کرده بودند با پیشنهاد کمک به تهماسب دوم در جهت بیرون کردن افغانان از ایران موقعیت خود مستحکم کنند . اما ظهور نادر و دلاوریهای وی در سرکوب افغانان ، حوادث جدیدی را به وجود آورد

مرحله دوم افشاریه

الف: اصل و نسب و خاستگاه سلسله افشاریه :

موسس سلسله افشار را از ایل قوقلو می دانند که تیره ای از افشارند و تیره افشار نیز از ترکمانان ترکستان می باشند زمانیکه مغولان به ترکستان استیلا یافتند ، ایل قوقلو از ترکستان کوچ کردند و در آذربایجان وطن اختیار کردند بعد از ظهور سلسله صفویه در قسمت شرق ایران یعنی در مناطقی چون ابیورد خراسان اقامت گزیدند .

ب نادر قلی بیگ موسس سلسله افشاریه :

موسس سلسله افشاریه نادر قلی بیگ :

در مورد چگونگی تشکیل سلسله افشاریه توسط نادر ، ابتدا به شناخت خود نادر و نقش آن در تحولات به وجود آمده پرداخت برای این منظور دوران زندگی نادر را به دو دسته تقسیم می کنیم :

الف : روند زندگی نادر قلی بیگ قبل از تشکیل حکومت . (1100-1145)

1- از ابتدای تولد تا پیوستن به اردوی شاه تهماسب دوم .

2- از پیوستن به شاه تهماسب دوم تا تشکیل قدرت و حکومت .

3- درگیری با رقبای داخلی .

4- سرکوب نیرویهای خارجی .

ب : تاجگذاری و زمامداری نادر (1145-1159)

نادر قبل از همراه شدن با شاه تهماسب

1- نادر قلی بیگ به سال 1100 هجری در دوره دستجرد دره جز متولد شد .

2- چون اسم جدش نادر قلی بیگ بود به نادر قلی بیگ مشهور شد .

3- چون خانواده وی کوچ نشینان ایلاتی بودند از همان دوران کودکی در حالتی از آمادگی جنگی و دفاع دائمی از خود رشد کرد

4- به خاطر علاقه به اصول نظامی در سنین جوانی به خدمت بابا علی بیگ کوسه احمد لو ، رئیس ایل افشار و حاکم شهر ابیورد درآمد .

5- کاردانی و کفایت نادر قلی سبب شد که بابا علی بیگ به فرماندهی نگهبانان برگزیند .

6- به سده سی سالگی به فرماندهی نظامی جهت دفع حملات پیاپی اوزبکها انتخاب گردی که در این کار جسارت و قدرت زیادی از خود نشان داد .

7- پس از مرگ بابا علی کوسه (1136 ه .) نادر زمام ایل افشار را به عهده گرفت .

8- چون قدرت نادر قلی در این زمان زیاد شده بود افراد زیادی از دور و نزدیک به او پیوستند از جمله تهماسب قلی بیگ

9- نادر قلی چون قدرت خود را زیاد دید در صدد تصرف کامل خراسان برآمد .

10- چون در این کار خود در انتهای دید ابتدا دعوت ملک محمود را برای همکاری پذیرفت .

11- چون ملک محمود از غایت مقاصد نادر قلی یعنی تصرف خراسان آگاه شد و چون خودش نیز در صدد تصرف خراسان بود (آگاه شد در صدد نابودی وی برآمد که این کار به پیشدستی نادر قلی صورت گرفت .

12- موقعیتهای نادر قلی در جنگها و دلاوریهای وی سبب شد نام و آوازه وی در قسمتهای شمال و شمال شرقی مملکت بلند شود و این شهرت به گوش تهماسب دوم صفوی رسید و در صدد حمایت وی

برآمد

نادر در خدمت شاه تهماسب صفوی

شهرت و آوازه نادر به گوش تهماسب دوم رسید .
 در این زمان ملک محمود در خراسان ادعای پادشاهی می کرد و خطبه به نام خود خواند و سکه به نام خود زده بود .
 تهماسب دوم برای سرکوب کردن وی از نادر قلی بیگ کمک خواست .
 نادر قلی که خود تصرف مشهد را داشت رهسپار اردوی تهماسب دوم گردید
 دلیرها و زیرکیهای نادر قلی در این نبرد به شکست ملک محمود و پیروزی تهماسب دوم انجامید .
 پس از تصرف خراسان توسط نادر قلی او مشهد را به صورت پایگاه مطمئن خود در آورد ، پسر خود رضا قلی خان را حاکم ابیورد کرد و خود به عنوان حاکم مشهد ، در مشهد مستقر گردید .
 این گونه تلاشهای استقلال گرانه موجب کدورت بین شاه تهماسب دوم و نادر قلی گردید .
 علی رغم این کدورت نادر قلی همچنان به عنوان یک سردار نیرومند ، به جنگ سرکوبی رقبای تهماسب قلی رفت .
 پس از سرکوب اشرف افغان ، تهماسب را بر تختگاه اجدادی خویش مستقر گردانید .
 از نظر تهماسب دوم نادر قلی همانند شمشیر نیرومندی بود که رقبای وی را سرکوب می کرد .
 از نادر قلی تهماسب دوم نیز دست مایه ای بود که نادر تحت لوای او پیروزی خود را آسانتر گردانید .
 در این زمان تهماسب دوم ناآگاهانه و بدون هیچ نوع تدبیری به عثمانیها جنگ کرد و شکست خورد و شرایط صلحی سخت را پذیرفت .
 این عمل سبب شد که نادر بار دیگر دلیرنمایی مناطق از دست رفته را بار دیگر از عثمانی پس بگیرد .
 در این زمان چون بزرگان و رجال از بی تدبیری و ضعف تهماسب دوم بیش از پیش آگاه شدند در صدد برکناری وی از تخت شاهی بر آمدند .
 نادر قلی بیگ باغ هزار جریب اصفهان در حضور جمعی از بزرگان و سپاهیان را از سلطنت خلع کرد و فرزند هشت ماهه تهماسب را به نام عباس دوم به سلطنت نشانید و خود مقام نیابت سلطنت رسید . (1145 ه .)

بحران های داخلی قبل از نادر

این بحران های داخلی که قبل از روی کار آمدن نادر به وجود آمد و حوادثی که ناشی از آن پدیدار شد (1135-1145)
 اغتشاشهایی که بلا فاصله پس از سقوط صفویان در بسیاری از نقاط ایران به وجود آمد اگر چه مصائب و فلاکتهای زیادی را برای توده اجتماعی به بار آورد ، اما در یک جزر و مد طولانی به روی کار آمدن سلسله کم دوام اما قدرتمند افشاریه منجر گردید . در این جا به ذکر قیامها و شورشهایی می پردازیم که با سرکوبی این قیامها توسط نادر قلی بیگ سلسله افشاریه تشکیل شد .
 a. قیام سید احمد
 b. قیام ملک محمود سیستانی
 c. اشرف افغان - تهماسب میرزا دوم

بحران های خارجی در عصر نادر

ایران پس از عصر صفوی ناملازمات بسیاری را متحمل شد . شور شها و قیامهای خونین داخلی پای دشمنان خارجی را به مرزهای ایران باز کرد . در این زمان علاوه بر نگرانیهای نادر از مرزهای غربی و هجوم دولت عثمانی ، عنصر ثالثی نیز به عرصه تجاوزات مرزهای ایران اضافه شد و آن دولت روسیه بود .
 در این جا ما ابتدا به نحوه درگیریهای نادر قلی بیگ با عثمانیها می پردازیم ، سپس به جریان آغاز تجاوزات روسهای در شمال و سواحل دریای خزر می پردازیم .
 الف : ناآرامیهای خارجی پس از عصر صفوی ناشی از تجاوزات عثمانیها در مرزهای غربی

- 1- دولت عثمانی از دوران صفویان همواره مرزهای غربی و شمال غربی ایران را تجاوز قرار میداد .
- 2- با سقوط سلسله صفویه و عدم حکومت مرکزی عثمانیها کلیه نواحی غرب و شمال غرب یعنی آذربایجان ، همدان ، کرمانشاه را تصرف کردند .
- 3- در این زمان نادر قلی بیگ توانسته بود رقبای داخلی خود را سرکوب کند با سپاه قبیله ای نیرومندی که در اختیار داشت تجاوزات عثمانیها را سرکوب کرد .
- 4- رقابت میان دولت عثمانی و دولت تازه وارد روسیه در مرزهای شمالی ایران به نادر د ر عقب راندن هر دو رقیب کمک کرد

ب: آغاز توسعه طلبی روسها در مرزهای ایران قبل از تشکیل سلسله افشاریه

- 1- سقوط سلسله صفویه در ایران همزمان بود با ظهور امپراطور بزرگ روس یعنی پتر کبیر .
- 2- سیاستهای توسعه طلبانه پتر کبیر در جهت دست یافتن به آبهای گرم ، روسهای را به فکر مداخله در دریای خزر هموار کردند .
- 3- عدم حکومت مقتدر د رایران و آشوبهای داخلی راه نفوذ روسها رابه مرزهای شمالی سواحل دریای خزر هموار کرد .
- 4- در این زمان میان روسها و عثمانیها تصرف در نواحی شمال و غربی و غرب ایران منازعاتی به وجود آمد .
- 5- اگر چه روسها سعی کرده بودند با پیشنهاد کمک به تهماسب دوم در جهت بیرون کردن افغانان از ایران موقعیت خود مستحکم کنند . اما ظهور نادر و دلاوریهای وی در سرکوب افغانان ، حوادث جدیدی را به وجود آورد

تشکیل حکومت افشاریه

به قدرت رسیدن نادر قلی :

پس از این که نادر قلی بیگ تهماسب دوم را به خاطر ضعف و عدم کاردانی در امر حکومت خلع کرد به پیشنهاد بزرگان و رجال عصر همچنین به خاطر زیرکی و نیرنگ خود ، ابتدا فرزند هشت ماهه تهماسب دوم به نام عباس سوم را به مقام پادشاهی منصوب کرد و مقام نیابت سلطنت را انتخاب کرد از دوره ای که نادر نایب السلطنه شد تا زمانیکه رسماً شاه ایران شد را به دو دسته تقسیم می کنیم :

1- دوران نایب السلطنگی نادر (1145-1148 ه) و حوادث این دوره سه ساله .

2- دوران پادشاهی نادر(1148-1159) .

دوران پادشاهی رسمی نادر شاه افشار را می توان از چند منظر مورد بررسی قرار داد :

- 1- اقدامات داخلی نادر شاه
- 2- توسعه طلبیها و لشکر کشیهای خارجی نادر شاه
- 3- شورشهای اواخر حکومت نادر
- 4- پایان کار نادر شاه و زمینه های فروپاشی سلسله افشاریه

نادر قلی بیگ بعنوان نایب السلطنه (1145-1148)

- 1- چون نادر جرات آنرا در خویش ندیده که بلافاصله با عزل شاه تهماسب دوم صفوی خود را شاه اعلام کند به مقام نایب سلطنت را انتخاب کرده و به عنوان یک سردار نیرومند شاه صفوی شروع به سامان بخشیدن به امر کشور کرد .
- 2- عثمانیها را به طور کامل از مرزهای غربی ایران دوراند و حتی سپاهیان نادر شهرهای سامره کربلا نجف و بغداد را محاصره کردند .
- 3- اما در طی این محاصره حوادثی در داخل ایران روی داد و نادر مجبور شد محاصره شهرهای عثمانی را رها کرده به ایران بازگردد.
- 4- این حادثه طغیان محمد خان بلوچ بود ، محمد خان بلوچ از نبود حضور نادر در جبهه داخلی ایران

استفاده کرده مناطق جنوب ایران شورش کرد .

- 5- سرعت عملی که نادر در سرکوبی وی نشان داد ، غائله محمد خان پایان پذیرفت .
- 6- نادر پس از سرکوب طغیان داخلی بار دیگر متوجه ترکها شد و سراسر نواحی قفقاز ، یعنی گرجستان ، تغلیس و گنجه را به سال (1147 هـ) از تصرف عثمانیها رهانید و به این ترتیب مرزهای کشور در غرب و شمال به مرزهای طبیعی خود رسیدند

اقدامات و عملکردهای داخلی نادر شاه افشار در دوران زمامداریش

- 1- دعوت از نمایندگان اعیان ، روسای ایران ، روحانیون ، بزرگان و حکام ولایات در دشت مغان جهت برگذاری مراسم تاجگذاری .
- 2- طرفداری و حمایت اشخاص صاحب نفوذی چون طهماسب قلی خان جلایر و میرزا زکی و ملا علی اکبر سبب گرایش و پیوستن مردم به نادر شاه و قبول اطاعت از وی گردید .
- 3- نادر پس از آنکه اراده مردم را بر انتخاب خود مناسب دید با طرح چند شرط و مسئولیت حکومت خود را اعلام کرد .
- 4- این که ایرانیان از اعمال سب د رخص که بوسیله شاه اسماعیل اول صفوی اعلام گردیده بود ، دست بکشند .
- 5- به پیروی از تعالیم امام جعفر صادق علیه السلام آیین جعفری را به عنوان رکن پنجم اسلام بپذیرند .
- 6- ایرانیان از طرفداری خاندان صفوی دست بردارند .
- 7- سلطنت و خاندان نادر موروثی باشد .
- 8- قبول اصول مذهب جعفری و اختصاص رکن جدیدی در مکه به شیعیان و اعزام اسیر الحاج به آنجا از شرایط برقراری روابط ایران و عثمانی گردید

اقدامات و عملکردهای نادر از جهت توسعه طلبیها و لشکرکشیهای خارجی

نادر شاه پس از استقرار قدرتش در داخل در صدد توسعه قلمرو خود برآمد . توسعه طلبیهای نادر را از چند جهت باید مورد بررسی قرار داد :

- 1- لشکرکشی نادر به هندوستان :
 - a . جریان لشکرکشی (1149 هـ)
 - b. قوائد و ثمرات این لشکرکشی برای دولت ایران
 - c. صدمات و آسیبهای این لشکرکشی برای هند

2- لشکرکشی نادر به ماراءالنهر و خوارزم

3- لشکرکشی نادر به داغستان

4- جنگهای نادر با عثمانیها

جریان لشکرکشی نادر به هند

- 1- نادر پس از تاجگذاری خود در صدد بازگرداندن قندهار به ایران رساندن سرحدات شرقی کشور به مرزهای طبیعی برآمد .
- 2- در سال 1149 با سپاهی بالغ بر هشتاد هزار رهسپار قندهار شد .
- 3- استحکامات شعر قندهار به گونه ای بود که امکان تسخیر آن برای نادر مشکل بود .
- 4- نادر در کنار شهر قندهار شهری جدید با تمام امکانات عمومی بنا کرد این شهر که به نادرآباد مشهور شد پس از فتح قندهار ، نادر همه ساکنان آنرا به نادرآباد منتقل کرد پس از درگذشت نادر این شهر با قندهار معروف شد .
- 5- شهرت نادر در از میان برداشتن خصومتها تاریخی شیعه و سنی در جلب قلوب افغانها به طرفداری از نادر موثر افتاد و در نتیجه افغانها به صفوف نادر پیوستند .
- 6- در این زمان رضا قلی میرزا پسر نادر بلخ را تصرف کرد و با تدابیر سردار مجربی چون طهماسب قلی خان جلایر از جیحون عبور کند بخارا را نیز به تصرف خود در آورد.

- 7- نادر پس از تصرف قندهار در صدد تسخیر هند برآمد .
- 8- نادر به سال (1151 ه) بدون هیچ گونه مقاومتی از طرف هندوها وارد دهلی شد .
- 9- چند روز از ورود نادر به دهلی نگذشته بود که به خاطر خیانت سربازان نادر در دهلی ، مردم دهلی بر علیه سپاهیان نادر شورش کردند .
- 10- نادر برای سرکوب شورشیان به قتل عام آنها پرداخت به طوری که 20000 نفر در این واقعه کشته شدند

فواید لشکر کشی نادر به هند برای دولت ایران

- 1- نادر پس از تسخیر هند با دریافت غنائمی قابل توجه از خزانه درباریان و متمکنان هند عزم بازگشت کرد .
- 2- کلیه خزانه و جواهرات سلطنتی هند به نادر داده شد .
- 3- ممالک واقع در مغرب رودخانه اتک سند پیشاور ، کابل ، غرنین ، و کوهستان افغانستان به ایران واگذار شد .
- 4- علاوه بر جواهرات سلطنتی و تخت طاووس مقداری مسکوکات طلا و نقره و اسلحه و توپ و همچنین 1000 فیل و 17000 اسب و 10000 شتر و صد خواجه و صد سی نوینده و دوپست آهنگر سیصد بنا و صد سنگتراش و دوپست تاجر از هند به ایران آورده شد .
- 5- همچنین تعداد 60000 جلد از کتابهای خطی گرانبها به ایران گسیل شد

صدمات و آسیبهای لشکر کشی نادر به هند برای مردمان هند

- 1- اساس حکومت مرکزی هند متزلزل شد .
- 2- تلفات جانی در حدود 200/000 نفر به بار آورد .
- 3- علاوه بر صدمات و زیانهای مالی از نظر سیاسی نتایج شومی را باری جامعه هند به بار آورد.
- 4- هجوم نادر به هند دست دولتهای استعمارگر انگلیس و فرانسه و پرتغال را برای تجاوز به آن سرزمین پهناور بازتر کرد

در ورود به دهلی نادر مقرر داشت که مبلغی سنگین از ثروتمندان دهلی گرفته شود ، چون کارگزاران نادر غالباً از خود هندیان بودند فرصت غنیمت بشمردند و به ازاء 10000 روپیه که به خزانه نادر می رساندند خود 45000 می گرفتند ، به نحوی که آزار و اذیت بسیار مردم شدند ، اینعمل زمینه عدم رضایت و آشوب مردم را فراهم کرد سر به شورش و طغیان گذاشتند چون شورشیان مقاومت زیادی از خود نشان دادند نادر دستور قتل عام آنان را داد

دلایل لشکرکشی نادر به هند

- 1- تحریکات حسین سلطان حاکم قندهار سبب شد که ابتدا به قندهار لشکر بکشند.
- 2- در جریان محاصره قندهار ، نادر فرستاده ای به دهلی فرستاد و از پادشاه هند تقاضا کرد که از ورون فراریان افغان به هند جلوگیری کند چون حاکم هند قبول نکرد نادر در خود مجبور شد که دفاع از سرحدات به هند لشکر بکشد .
- 3- اینها همه دلایل ظاهری لشکرکشی نادر به هند بود .
- 4- مهمترین دلیل هجوم نادر به هند ثروت افسانه ای هند که همواره در طول تاریخ عامل جذب جهانگشایان بود و علاقه و اندیشه جهانگیرانه نادر در جهت توسعه قلمرو حکومتی خود

حمله نادر به ماوراءالنهر و خوارزم

- 1- نادر این اندیشه را در سر داشت که کشور ایران را به مرزهای طبیعی خود برساند.
- 2- چون حاکم خوارزم ، زمانیکه نادر دردهلی بود، مشکلاتی را برای وی به بار آورده بود در صدد لشکرکشی به ماوراءالنهر و تسخیر خوارزم برآمد .
- 3- نادر پس از عبور از جیحون به بخارا رسید .
- 4- حاکم بخارا ابوالفیض خان ، توان مقاومت در خود ندید تسلیم نادر شد .

- 5- پس از تصرف بخارا ، خیره و خوارزم نیز به تصرف نادر درآمد .
6- نادر پس از تصرف ماوراءالنهر همراه با ثروت و نیروی نظامی فراوان در رمضان سال (1153 ه. ق) به مشهد ، پایتخت خود بازگشت

لشکرکشی نادر به داغستان

زمانیکه برای تسخیر هند آماده می شد برادرش ابراهیم خان ظهیر الدوله را به داغستان فرستاد اما اهالی داغستان ابراهیم خان ظهیر الدوله را به قتل رساندند و ترکتازیهای بیشماری در قفقاز به راه انداختند .

- 1- هدف نادر برای لشکرکشی به داغستان انقامجیری از سرکشان آنجا بود.
- 2- گر چه ابتدا سران داغستان قصد تسلیم شدن به نادر را داشتند اما زمانیکه مطلع شدند نادر قصد دارد آنها را به خراسان کوچ دهد ، مقاومت شدیدی از خود نشان دادند .
- 3- کوهستانی بودن منطقه داغستان و همچنین حمایتهای مخفیانه دولت های روس و عثمانی از آنها سبب شد که نادر به مدت یک سال و نیم وقت خود از در مبارزه با آنها تلف کند .
- 4- سرانجام نادر در لشکرکشی خود به داغستان ناموفق ماند و نتوانست مردم آنجا را مقهور خویش سازد

دلایل عدم موفقیت نادر در داغستان

- 1- کوهستانی و صعب العبور بودن نواحی داغستان و عدم آشنایی و آگاهی نادر در جنگ کردن در چنین مناطقی .
- 2- حمایت های دو دولت روس و عثمانی از قبایل لژی داغستان و تحریک آنان بر مقاومت در برابر نادر .
- 3- سرانجام مقاومت و پافشاری سخت و خشن قبایل داغستان نادر را در لشکرکشیش به این نواحی ناموفق کرد

روابط ایران و عثمانی در عهد نادر

هنگام تاجگذاری نادر ، طی اعلامیه ای که وی منتشر کرد از مردم ایران خواست که از سب و لعن خلفای سه گانه راشدین خودداری کنند ، نامه ای نیز به سلطان عثمانی نوشت و از وی چند درخواست کرد .

- 1- رعایت حال زائران ایرانی که به عتبات عالیات می رفتند
 - 2- رسمی شناختن مذهب جعفری
 - 3- داشتن رکنی در مسجدالحرام برای شیعیان ایرانی
 - 4- استرداد اسرای طرفین
 - 5- تاسیس نمایندگی سیاسی در دو کشور .
- دولت عثمانی برای رسمی شناختن مذهب جعفری و داشتن رکنی در مسجدالحرام بهانه آورد و قبول نکرد .

پس از آنکه نادر به لشکرکشی هند مشغول شد دولت عثمانی نیز در اروپا سرگرمیهایی داشت و دو طرف از توسعه طلبی بر همدیگر خودداری می کردند اما لشکرکشی نادر به داغستان بهانه عثمانیها به مرزهای ایران را فراهم کرد در این تجاوزات سپاهیان نادر شهرهای کرکوک ، بغداد ، موصل را محاصره کردند، اما در این زمان شورشهای داخلی در ایران روی داد و نادر روی داد و نادر مجبور شد با فرستادن نمایندگان جهت مذاکره به نمایندگان دولت عثمانی کار محاصره پایان یابد

- 1- نمایندگان ایرانی مذاکره کنند عبارت بودند از

الف. ملا علی اکبر

ب. میرزا مهدخان استرآبادی

- 2- نماینده مذهبی عثمانیها عبدالله بن حسن سویدی بود .

3- مذاکرات به سال (1157 ه ق) انجام شد و نتیجه مذاکرات بدین منوال بود :
 الف : ایرانیان از سب و لعن خلفای سه گانه راشدین خودداری کنند .
 ب: علمای عثمانی نیز بپذیرند که مذهب جعفری ، مذهب رسمی ایرانیان است و ایرانیان در مسجدالحرام حق الرکن دارند . بدین ترتیب وی از مشکلات ریشه ای بین در مملکت از میان رفت

شورشهای اواخر حکومت نادر

الف : دلایل شورشها

نادر اگر چه خود فردی نیرومند و دلیر بود اما دوران حکومت وی چه از زمان شکل گیری و چه در اواخر زمامداری اش همیشه با یک سری شورشها و طغیانهای داخلی همراه بود گرچه توسعه طلبیهای نادر زیاد گسترده بود اما چون غالباً نادر به زور و بدون رضایت مردم محلی نواحی مختلفی را برای لشکر کشی تصرف می کرد بنابراین اندکی پس از بازگشتن مردم نواحی تصرف شده بنای شورش و طغیان را می گذاشتند .

ب: شورشهای اواخر عهد نادر شاه :

- 1- شورش سام میرزا در داغستان
- 2- شورش گیوآمیل خور در گرجستان که توانست جمعی عظیم از قفقازیان ناراضی را همراه خود کند .
- 3- مهمترین شورش اواخر عهد نادر شاه شورش محمد تقی خان شیرازی بود .
- 4- شورش علیقلی خان برادرزاده نادر

ج: علل شکست شورشهای اواخر عهد نادر :

- 1- عدم همکاری و هماهنگی جدی از سوی توده مردم با آنها
- 2- برخوردار نبودن موقعیت و نفوذ مناسب شورشیان در میان مردم
- 3- قدرت مهیب و ترساننده نادر

محمد تقی خان شیرازی

- 1- ابتدا مستوفی دیوان عصر سلطه افغانان بود .
- 2- پس از پیروزی نادر جذب وی شد و از نزدیکان و صاحب منصبان عصر وی شد .
- 3- اقدامات تند و ستمکارانه و ناعادلانه نادر در اواخر حکومت سبب ناراضی بسیاری از طرفدارانش شد که از جمله محمد تقی خان شیرازی بود
- 4- شورش محمد تقی خان شیرازی توسط نادر سرکوب شد و پس از سرکوبی وی بار دیگر مورد توجه نادر قرار گرفت و منصب مستوفی گری ممالک مفتوحه سند را عهده دار شد

علیقلی خان برادرزاده نادر

دلایل شورش علیقلی خان برادر زاده نادر :

ستمها و تجاوزات پنج سال آخر عمر نادر حرص و طمع زیاد نادر نسبت به ثروت و اموال ، که این خصلت نادر پس از فتح هند بیشتر شد . سوء سیاست اطرافیان نادر نسبت به وی سبب تنفر او از دسته ای و رغبتش به دسته دیگر شد ، این عمل سبب سوء سیاست و اختلال د رامور حکومتی او گردید. بیماری جنونی که پس از کور کردن پسرش مبتلا شد سبب شد حتی نزدیک ترین کسانش علیه وی طغیان کنند که علیقلی خان یکی از آنها بود . همچنین هوس و طمع نزدیکان نادر در اواخر عمر برای رسیدن قدرتی علمی قلی خان را به فکر شورش انداخت

پایان کار نادر شاه

پایان کار نادر و زمینه های فروپاشی سلسله افشاریه :

- 1- ظلم و ستمهای بی اندازه ای که نادر در پنج سال آخر سلطنت خود مرتکب شد به قدری بود که زمینه های فروپاشی سلسله را فراهم کرد .
- 2- بیماری یا جنوبی که پس از کورکردن پسرش رضا قلی میرزا به او دست داد .
- 3- سوء سیاست اطرافیان وی نسبت به او سبب بدبین شدن وی به تمام مردم گردید .
- 4- به همین دلیل وی سه سال آخر عمر خود را به آزار و اذیت اطرافیان و مردم نواحی مختلف پرداخت .
- 5- فشارها و ستمهای نادر در مشهد ک به کور کردن مردم و بریدن گوش و بینی آنها منجر می گردید .
- 6- اقدامات شنیع نادر در اصفهان و کرمان و قتل و عام مردم و ساخت کله مناره از آنها .
- 7- تجاوزان و ستمهای بی اندازه نادر در اواخر عمر سبب تصرف و گریز مردم از او و حکومتش شد .
- 8- شورشها و طغیانهای اطرافیان و خصوصا وابستگان وی سبب شد که نادر در اواخر عمر سفاک تر شود .

سرانجام سیاستها و ستمهای نادر سبب شد با دسیسه های نزدیکانش به قتل برسد

مرحله سوم افشاریه

الف : علیقلی خان عادلشاه

ب: ابراهیم شاه

ج: شاهرخ شاه

الف: علیقلی خان

دوران پادشاهی علیقلی خان را باید به دو دسته تقسیم کرد :

1. دوران قبل از به قدرت رسیدن علیقلی خان

2. دوران پادشاهی علیقلی خان

علیقلی خان در رکاب نادر

- 1- علیقلی پسر ابراهیم خان ظهیرالدوله برادر نادر است . (ابراهیم خان ظهیرالدوله از سوی نادر برای مطیع کردن اقوام لزگی داغستان رفته بود که توسط آنها به قتل رسید)
- 2- علیقلی خان در بسیاری از لشکرکشیهای نادر در حضور وی بود .
- 3- چون علیقلی خان سرداری دلیر و جنگجو بود همواره مورد توجه نادر بود.
- 4- در اواخر دوران پر آشوب و پر قتل و غارت نادر ، علیقلی خان از طرف نادر مامور سرکوب شورشیان سیستان شد .
- 5- از آنجائیکه نادر در اواخر عمر نسبت به همه اطرافیان سوء ظن پیدا کرده بود تهماسب قلی خان جلایر را به همراهی علیقلی خان به سیستان گماشت .
- 6- در مسیر راه سیستان علیقلی خان یاغی شد و بر علیه نادر شورش کرد.
- 7- چندی از طغیان علیقلی خان نگذشته بود که نادر به دست عده ای از درباریان به قتل رسید

پادشاهی علیقلی خان

دوران جانشینی و حکومت علیقلی خان (1151- 1161)

- 1- پس از رسیدن خبر قتل نادر به علیقلی خان ، او ابتدا در صدد تسخیر اریکه قدرت نادر یعنی کلات برآمد .

- 2- علیقلی خان پس از تسخیر کلات و خزاین عظیم آن ، رضا قلی میرزا و کلیه اولاد نادر را به قتل رسانید . تنها کسی که از این جریان جان سالم به در برد شاهرخ میرزا بود .
- 3- پس از انجام این امور علیقلی خان در بیست و هفتم ماه جمادی الثانی 1160 هجری در مشهد بر تخت سلطنت نشست لقب علی شاه یا عادلشاه را عنوان خود ساخت .
- 4- در این زمان عادلشاه برای جلب قلوب مردم دست به بذل و بخششهای بی اندازه از خزاین نادر کرد .
- 5- علیقلی شاه برادر کوچکتر خود ابراهیم خان را به نواحی مرکزی جنوبی و غربی ایران منصوب کرد .
- 6- دوران حکومت یازده ماهه عادلشاه با دو واقعه مهم روبروست :
- a. طغیان محمد حسن خان قاجار
- b. قیام ابراهیم خان که منجر به کور کردن علیشاه و از دست دادن قدرتش گردید .
- 7- عادلشاه که در سرکوب شورش برادرش ناتوان گردید با تعدادی از همراهان خود به تهران فرار کرد اما طرفداران ابراهیم خان وی را در تهران دستگیر کرده و به برادرش تحویل دادند ابراهیم خان نیز مانند سیاست نادر عادلشاه را کور کرد

ب: ابراهیم خان

ابراهیم خان به همراه نادر در نبرد با ترکان بود و در جریان شورشهای اواخر عهد نادر در نقش مهمی در سرکوبی آنها داشت از جمله توانست شورش سام میرزا در اردبیل را سرکوب کند .

ج: شاهرخ میرزا

الف - به علت ممتاز بودن اصل و نسب او (چون از طرف مادر ، نواده سلطان حسین صفوی محسوب می شد .

ب- احترام و علاقه ای که نادر نسبت به شاهرخ میرزا نشان داده بود سبب محبوب شدن موقعیت وی نزد مردم شده بود .

<http://daneshnameh.roshd.ir>